

ÎN SEMN DE OMAGIU INTERPRETEI ȘI PEDAGOGULUI LARISA ȘULGA-VICHILU

AS A TRIBUTE TO THE SINGER AND PEDAGOGUE LARISA ȘULGA-VICHILU

TATIANA BEREZOVICOVA¹,

doctor în studiul artelor, profesor universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

ADELA BLÎNDU²,

conferențiar universitar interimar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

CZU 782.1.071.2(478)

784.071.4(478)

784.9

Articolul este un omagiu adus interpretei și profesoarei de canto Larisa Șulga-Vichilu (1940-2017), care a adus un aport considerabil la dezvoltarea culturii și pedagogiei muzicale naționale. Absolventa Institutului de Stat al Artelor „Gavriil Musicescu” din Moldova, a evoluat cu succes pe scena Teatrului Național de Operă și Balet din Chișinău, interpretând partidele principale de mezzo-soprană în opere din repertoriul universal. Și-a început cariera pedagogică cu studenții de la specialitatea Canto academic, însă cea mai rodnică activitate a desfășurat-o la catedra Muzică ușoară și jazz a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Discipolii Larisei Șulga-Vichilu activează cu succes atât pe scenele din Republica Moldova cât și pe cele din alte țări ale lumii, devenind laureați și diplomați ai concursurilor și festivalurilor naționale și internaționale, vedete ale muzicii ușoare autohtone. Unii dintre ei se manifestă și în calitate de cadre didactice, continuând tradițiile pedagogice ale profesoarei lor.

Cuvinte-cheie: canto de estradă și jazz, impostarea vocii, Larisa Șulga-Vichilu, metodică predării, mezzo-soprano

The article is a tribute to the vocal performer and teacher Larisa Șulga-Vichilu (1940-2017) who made a significant contribution to the development of national culture and music pedagogy. The graduate of the „Gavriil Musicescu” State Institute of Arts from Moldova, successfully worked on the stage of the Chisinau National Opera and Ballet Theater, performing the main mezzo-soprano parts from the universal opera repertoire. She started her teaching career with students from the academic singing specialty, but her most fruitful activity was at the Pop and Jazz Music Department of the Academy of Music, Theater and Fine Arts. Larisa Șulga-Vichilu’s disciples are successfully performing both on the stages in the Republic of Moldova and in other countries of the world, becoming laureates and diploma winners of national and international competitions and festivals, stars of the local pop music. Some of them also manifest themselves as teachers, continuing the pedagogical traditions of their mentor.

Keywords: pop and jazz singing, voice setting, Larisa Șulga-Vichilu, vocal teaching method, mezzo-soprano

1 tberezovicova@mail.ru

2 blindu4@yahoo.com

Studiile și cariera artistică

Interpreta și pedagogul Larisa Șulga-Vichilu s-a născut la 13 decembrie 1940, în orașul ucrainean Dnepropetrovsk, în familia unui militar. A urmat școala medie din orașelul Gross-Born din Polonia, iar peste câțiva ani s-a mutat în or. Nikolaev (Ucraina). După absolvirea școlii, a muncit o perioadă în calitate de laborant la uzina de piele.

Viața Larisei Șulga s-a schimbat radical în 1962, când a venit la Odesa pentru a-și face studiile de canto. A fost înscrisă la Colegiul de Muzică (actualmente Colegiul de Artă și Cultură *K.F. Dankevych*). În anii de studenție a fost angajată în calitate de artistă a corului la Teatrul de Operă și Balet și Teatrul de Comedie Muzicală din Odesa.

După absolvirea colegiului în 1966, și-a continuat studiile la Institutul de Stat al Artelor *Gavriil Musicescu* din Chișinău, la specialitatea *Canto academic*. Din caracteristica prezentată la admitere de către comisia de examinare, aflăm că abiturienta a manifestat capacități muzicale promițătoare – probabil, anume aceste atuuri, dar și marea dorință de a străluci pe scenă, au condus-o pe calea devenirii artistice.

Larisa Șulga-Vichilu

Este de menționat că, la începutul studiilor, Larisa Șulga nu și-a manifestat pe deplin potențialul vocal, fapt desprins din *Fișa personală a studentului* păstrată în arhiva Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Însă, de la an la an, Larisa Șulga a demonstrat o dezvoltare profesională, cultivând cu insistență capacitățile sale vocale și artistice. Primii doi ani a studiat în clasa profesoarei Daria Spravțeva, solista Teatrului de Operă și Balet din Chișinău, iar începând cu anul III și-a continuat studiile sub îndrumarea vestitului cântăreț, pedagog și compozitor Nicolae Chiosa. A fost călăuzită și de alți profesori, personalități marcante din domeniu, precum: Alexei Stârcea (*Canto cameral*), Boris Miliutin (*Clasa de operă*), Boris Cotlearov (*Istoria muzicii universale*), Lidia Axionova (*Istoria muzicii naționale*), Galina Muntean (*Pian general*), Nicolae Diducenco (*Practica pedagogică*) etc.

Eforturile Larisei Șulga și ale dascălilor săi s-au încununat de succes: la finele studiilor, catedra *Canto academic* a constatat că studenta „a înregistrat progrese considerabile, are vocea uniformă în toate registrele, posedă un timbru bogat în culoare, interpretând programul intonațional stabil și inteligent” [1]. Putem afirma că anume dezvoltarea conștientă a aptitudinilor și capacităților muzicale proprii, munca insistentă asupra problemelor tehnice vocale au constituit o bază metodologică solidă care, ulterior, i-a permis Larisei Șulga să devină un mentor excelent pentru tânăra generație de cântăreți.

Larisa Șulga a fost înzestrată cu un mezzo-soprano care îi permitea să interpreteze muzică de natură dramatică, să creeze caractere ale unor femei puternice, hotărâte. În anii de studenție a valorificat un repertoriu vast și divers ce a cuprins multe dintre perlele muzicii universale și naționale, cum ar fi: operele *Rinaldo* de G.F. Händel, *Trubadurul* de G. Verdi, *Carmen* de G. Bizet, *Samson și Dalila* de C. Saint-Saëns, *Rusalka* și *Oaspete din piatră* de A. Dargomijski, *Hovașcina* de M. Musorgski, *Evghenii Oneghin* și *Dama de pică* de P. Ceaikovski, *Alba ca zăpadă*, *Mireasa țarului* și *Sadko* de N. Rimski-Korsakov; lieduri și romane de F. Schubert, F. Liszt, E. Grieg, H. Wolf, P. Sarasate, S. Rahmaninov, P. Ceaikovski, A. Borodin, A. Rubinstein, E. Coca, D. Gheorghiuță, S. Shapiro, V. Zagorschi, N. Chiosa, S. Lobel ș.a.

Imediat după absolvirea Institutului de Arte în 1971, a fost angajată la Teatrul de Operă și Balet din Chișinău, dar în scurt timp, împreună cu soțul său, cântărețul Vladimir Vichilu, a plecat peste hotare, în Polonia, într-un turneu îndelungat. Pentru tânăra artistă anii 1972-1975 au constituit o perioadă foarte importantă de consolidare a abilităților și de acumulare a repertoriului nou. Activând în calitate de solistă a ansamblului de cântece și dansuri, a participat la multiple concerte, căpătând astfel o experiență scenică inestimabilă.

După întoarcerea la Chișinău, Larisa Șulga-Vichilu a revenit pe scena Teatrului de Operă și Balet. A interpretat cu succes partidele principale de mezzo-soprano din repertoriul universal de operă, cum ar fi: Azucena în *Trubadurul*, Flora în *Traviata*, Maddalena în *Rigoletto*, Ulrika în *Bal mascat*, Curra în *Forța destinului* de G. Verdi; Adalgisa în *Norma* de V. Bellini; Alisa în *Lucia de Lammermoor* de G. Donizetti;

Cavaleria rusticana de P. Mascagni.
Larisa Șulga (Lucia), Elena Obrazțova (Santuzza).

Berta în *Bărbierul din Sevilla* de G. Rossini; Marta în *Faust* de Ch. Gounod; Lucia în *Cavaleria rusticana* de P. Mascagni; Liubașa în *Mireasa țarului* și Amelfa în *Cocoșelul cel de aur* de N. Rimski-Korsakov; Konceakovna în *Cneazul Igor* de A. Borodin; Olga și Filippievna în *Evgheonii Oneghin*, Contesa în *Dama de pică* de P. Ceaikovski. A participat în spectacolele de operă ale compozitorilor sec. XX, cum ar fi: *Dueña* de S. Prokofiev, *Iar zorile aici sunt liniștite* de K. Molcianov, *Mătușa Curaj* de S. Cortes, *Alexandru Lăpușeanu* de Gh. Mustea etc. A evoluat în opere pentru copii, precum: *Casa pisicii* de P. Valdgardt, *Terem-teremok* de I. Polski,

Rătușca cea urâtă de I. Kovaci. În calitate de partener de scenă, a cântat alături de renumiții maeștri ai operei, precum: Elena Obrazțova, soliști ai Operei Naționale – Maria Bieșu, Mihail Muntean, Nicolai Bașcatov, Vladimir Dragoș, Ioan Paulencu, Vladimir Zaclivovschi, Boris Godin, Anatol Arcea, Anastasia Buruiiană, Svetlana Burghiu ș.a. A colaborat cu regizorii Evghenii Platon, Eleonora Constantinova, Mihail Timofti, dirijorii Mihail Caftanat, Leonid Hudolei, Isai Alterman, Lev Gavrilov, Albert Mocialov, Dumitru Goia, Alexandru Samoilă.

Paralel cu opera, și-a desfășurat activitatea concertistică sub egida Filarmonicii Naționale și a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova. A interpretat multe lucrări din repertoriul cameral și vocal-simfonic, promovând creațiile compozitorilor autohtoni. A înregistrat pentru fondul Companiei Teleradio-Moldova o serie de piese vocale de Z. Tkaci pe versuri de V. Lebedeva, ciclul vocal de Vitalie Lorinov pe versurile lui F.G. Lorca etc. Partenererele sale au fost excelentele pianiste Ludmila Vaverco, Olga Iancu, Tamara Mahaeva ș.a. În anii 1980 a participat la interpretarea în premieră a ciclului vocal-simfonic *Eminescu* semnat de Anfisa Fiodorova, alături de baritonul Petru Mihăilă, Capela corală *Doina* și Orchestra Simfonică a Filarmonicii Naționale sub bagheta lui Dumitru Goia.

Activitatea pedagogică

În anul 1984 Larisa Șulga-Vichilu și-a început cariera pedagogică la catedra *Canto academic* a Conservatorului de Stat *Gavriil Musicescu*. A pregătit mulți discipoli care activează în diferite țări ale lumii. Însă cea mai rodnică activitate a desfășurat-o la catedra *Muzică ușoară și jazz*. Discipolii Larisei Șulga-Vichilu, vedete ale muzicii ușoare autohtone, laureați și deținători ai diplomelor concursurilor și festivalurilor naționale și internaționale, activează cu succes atât în Republica Moldova cât și peste hotare. Ar fi de ajuns să amintim doar câteva nume: Artiștii Emeriți Geta Burlacu și Igor Stribițchi, Larisa Busuioc, Janet Erhan, Serj Cuzencov, Adrian Ursu, Cristina Croitoru, Eugen Doibani (Natan), Andrei Ștefăneț, Arsenium, Olga Fesenco (Karizma), Ivan Aculov ș.a. Unii dintre ei îmbină cariera artistică cu cea didactică, iar Angelica Munteanu, Maestru în Artă, și Adela Blîndu, Om Emerit, continuă tradițiile pedagogice ale Larisei Șulga în cadrul secției *Muzică ușoară și jazz* a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Formarea la studenți a abilităților tehnice și artistice specifice domeniului de interpretare vocală era una din preocupările de bază ale profesoarei Larisa Șulga-Vichilu. Ea manifesta mereu o atenție deosebită față de fiecare student, dându-și foarte bine seama că anume ea este cea persoana care „crește” viitorul vocalist, asumându-și responsabilitate pentru succesul sau insuccesul acestuia. Sușinea și adesea cita o idee ce aparține lui M. Glinka, precum că „toate vocile <...> din natură sunt imperfecte și necesită desăvârșire, a cărei scop este de a corecta deficiențele și de a îmbunătăți vocea” [2 p. 7]. La începutul studiilor de canto făcea un „diagnostic” obligatoriu, identificând atât punctele forte cât și cele slabe ale vocii fiecăruia dintre cei înscriși în clasa dumneai. Ulterior, alegea o metodă aparte pentru fiecare,

lucrând foarte minuțios și insistent asupra diferitelor aspecte ale procesului interpretativ și înlăturând, pas cu pas, neajunsurile diagnosticate.

Putem spune cu siguranță că Larisa Șulga-Vichilu a elaborat și a aplicat cu succes propriile principii de predare a disciplinei *Canto*. Metoda folosită de dumneaei a fost bazată pe cunoașterea, conștientizarea și executarea corectă a tuturor elementelor importante ale tehnicii vocale: utilizarea registrelor, lărgirea ambitusului, dicția, frazarea etc. Însă, cea mai mare valență o atribuia respirației, considerând-o un pilon pe care se bazează emisia corectă a sunetului.

Profesoara pune un accent deosebit pe exercițiile de încălzire a vocii, ținând sub control respirația, poziția, legătura dintre registrul de piept și cel de cap, emisia sunetului și înlăturarea cântului forțat. În scopul dezvoltării respirației costo-diafragmatică, în afară de exercițiile de respirație, recomanda o gimnastică specială pentru tonificarea musculaturii abdominale, care mai târziu se demonstra a fi de mare ajutor în susținerea vocii. Iată un exemplu de exercițiu recomandat care se va repeta de 10 ori în fiecare zi:

1. Întins pe spate, palmele se așează sub ceafă și picioarele se ridică în sus.
2. Capul ridicat de la podea sub un unghi de 40 de grade.
3. În timpul inspirației, apropiem capul de genunchi, apoi revenim în poziția inițială, expirând tot aerul.

O deosebită atenție acorda ținutei și poziției corecte a corpului care favorizează toate procesele implicate în actul de cânt. Cu privire la ținuta corpului, Octav Cristescu, în cartea *Cântul*, remarcă următoarele: „Controlarea permanentă a atitudinii corpului în viața de toate zilele și în timpul activității artistice, folosirea exercițiilor zilnice de suplețe și respirație înlesnesc obținerea unei ținute corecte” [3 p. 61]. Ținând cont de această idee, L. Șulga recomanda elevilor următoarea poziție a corpului:

- picioarele amplasate unul lângă altul;
- spatele drept;
- umerii lăsați puțin în spate, nicidecum încordați;
- capul drept;
- mâinile relaxate, lăsate în jos.

În timpul orei de canto, pentru a evita încordarea emisiei sunetului, profesoara propunea un moment de relaxare a corpului prin diferite exerciții, de exemplu: scuturarea brațelor, rotirea părții superioare a corpului și a capului, plimbatul, începând cu o mișcare încetă și terminând cu mișcări rapide.

Fiind profesoară și metodistă de vocație, Larisa Șulga-Vichilu a elaborat și a ținut mulți ani cursul didactic *Metodica de predare a disciplinei „Canto de estradă și jazz”*. Absolvenții dumneaei, probabil, țin minte un caietel verde unde profesoara nota cele mai importante și utile informații ce se refereau la meseria unui vocalist. Cu toate acestea, niciodată nu era cu „nasul în conspect”, vorbea despre tehnica vocală liber și însuflețit, improvizând pe parcursul desfășurării gândului. În cadrul discuțiilor, foarte competent și convingător demonstra studenților problemele concrete care pot apărea în lucrul cu elevii, explicând în mod accesibil, dar și cu o mare doză de artistism, natura deficiențelor tehnice și propunând metode de depășire ale acestora.

Având o colecție bogată de discuri, invita studenții la ea acasă unde ascultau împreună înregistrări ale diferitelor genuri de muzică, discutând despre stilurile muzicale, analizând maniera interpretativă a cântăreților etc. La aceste dezbateri se alătura și soțul Larisei Șulga, Vladimir Vichilu, fiind și dumnealui un cântăreț de operă și un excelent pedagog de canto.

Recomanda studenților și lectura unor cărți de specialitate, analizând secvențele din aceste surse ulterior la lecții. Și, totuși, cea mai mare valoare a cursului predat de dumneaei au fost cunoștințe dobândite din experiența proprie. Aceste cunoștințe de neprețuit pe care Larisa Șulga-Vichilu le transmitea cu mult drag studenților, au fost de mare ajutor celor care au avut dorință de a înțelege esența artei cântului.

Nu este un secret că metoda de predare a cântului în domeniul muzicii ușoare foarte des se bazează pe copierea manierei interpretative a unor cântăreți cu renume. La etapa incipientă a studiilor, Larisa Șulga uneori permitea elevilor să imite „idolii”, dar treptat îi îndemna și îi învăța să renunțe la aceasta, dezvoltându-și calitățile proprii ale vocii. Deloc întâmplător este faptul că toți discipolii profesoarei se bucură de o manieră interpretativă individuală bine pronunțată.

Posedând o școală academică de canto, fiind o cântăreață de operă, dar având și o experiență bogată în interpretarea cântecelor și romanțelor, Larisa Șulga-Vichilu acorda o atenție permanentă studierii specificului cantoului de estradă și jazz, comparându-l cu *belcanto* sau cu alte maniere de cânt dezvoltate de-a lungul timpului (reflecțiile mentorului asupra tehnicii vocale, examinate prin prisma evoluției istorice, le putem desprinde din eseul dumneai publicat în anexă la prezentul articol).

Lecțiile de canto ale doamnei Larisa Șulga-Vichilu depășeau foarte des orele stabilite în orar. Lucra cu studenții atâta timp cât era necesar, înlăturând, asemenea unui sculptor, ceea ce era de prisos și șlefuiind cu stăruință acel material în care a intuit contururile viitoarei creații numite *Vocea cântărețului*. Niciodată, pe cât n-ar fi fost greu, nu-și pierdea curajul, câteodată chiar făcând imposibilul: cei care nu cântau, nu auzeau, nu înțelegeau, peste un anumit timp, deveneau o „creație” aproape perfectă, o minune asemănătoare statuii lui Pygmalion.

Cuvânt de apreciere

Generalizând cele expuse, putem conchide că Larisa Șulga-Vichilu a adus un aport remarcabil în dezvoltarea artei muzicale din Republica Moldova. Activând în calitate de solistă a Operei Naționale, evoluând pe scena Filarmonicii, realizând înregistrări pentru fondul Companiei Publice Teleradio-Moldova, s-a manifestat ca un promotor al valorilor perene spirituale naționale și universale. Fiind profesor și metodist de vocație, știa să le transmită tinerilor cântăreți bogata sa experiență artistică și pedagogică. A pregătit mulți discipoli care activează în domeniu, continuând și dezvoltând principiile artistice și metodice ale interpretei și pedagogului Larisa Șulga-Vichilu.

Era o persoană onestă, sinceră și deschisă, nu tolera nedreptatea, spunea adevărul în față, chiar în pofida posibilelor consecințe. Totodată, fiind în aparență o femeie puternică și fermă, a avut un suflet fragil și sensibil, receptiv față de orice semn de bunătate. A lăsat o urmă de neuitat și niște amintiri foarte pătrunzătoare care vor rămâne în sufletele discipolilor și colegilor.

În semn de omagiu pedagogului Larisa Șulga-Vichilu, prezentăm un eseu semnat de dumneai în 2006 care se publică aici în premieră (redacția științifică: dr. E. Nistreanu). Sperăm că materialul propus va fi de folos celor care studiază canto și, în special, istoria artei vocale.

Larisa ȘULGA-VICHILU Tehnica vocală în dezvoltare istorică

Problemele teoretice și practice ale tehnicii vocale trebuie examinate sub aspectul evoluției istorice. Pe parcursul timpului, stilurile muzicale se schimbă, apar noi genuri care necesită alte culori vocale și alte metode de emisie a sunetului. Prin urmare, tehnica vocală variază în funcție de exigențele timpului, conformându-se valorilor estetice ale epocii.

Prin tehnică vocală trebuie să înțelegem, în primul rând, utilizarea diferitelor registre vocale, folosindu-le în diverse combinații. În trecut, cântul se baza pe două registre: toracic și de cap (falset). Această tehnică a fost folosită în cântul popular, dar și în primele etape ale dezvoltării artei interpretative profesionale de operă (sec. XVII-XVIII). Este remarcabil faptul că partidele vocilor masculine se bazau doar pe registrul toracic, ceea ce presupunea un cânt larg și lent într-un diapazon limitat în înălțime.

Sfârșitul secolului al XVIII-lea a fost marcat de dramatizarea semnificativă a artei vocale, de amplificarea spiritului eroic în acest domeniu. Muzica vocală, adresată unui auditoriu numeros, era interpretată în săli mari și însoțită de o sonoritate orchestrală mai puternică, ceea ce a dus la intensificarea sunetului și la ridicarea ambitusului vocal. În astfel de condiții cântăreții s-au văzut nevoiți să schimbe tehnica de emisie vocală. Falsetul a fost înlocuit cu o fonație mixtă (mezzo-petto) care a necesitat mărirea intensității sunetului în registrul superior, dar și amplificarea respirației. Respirația clavicular-toracică a fost înlocuită cu cea costo-abdominală, ceea ce a conferit vocii o mai mare forță și un colorit eroic.

Secolul al XIX-lea a reprezentat apogeul dezvoltării artei vocale. În multe țări din Europa au fost instituite școli vocale, care aveau la bază atât caracteristici comune cât și particularități naționale. Cel mai înalt nivel de dezvoltare l-a atins școala italiană de canto, exercitând astfel o puternică influență asupra evoluției tuturor școlilor vocale europene. O întreagă pleiadă de maeștri ai artei vocale italiene au demonstrat minuni

de posedare a vocii în toate registrele, inclusiv o tehnică strălucită în interpretarea virtuoză a partidelor. În această etapă a dezvoltării tehnicii vocale, respirația toracică a fost înlocuită cu cea diafragmo-abdominală, care a dat vocilor forță și volatilitate și le-a îmbogățit cu noi armonici. Asemenea practică de combinare a registrului toracic și cel de cap a condus la o sunare uniformă a vocii în cadrul întregului diapazon de două octave. Putem afirma că amestecarea și combinarea registrelor constituie una dintre principalele realizări ale artei vocale din secolul al XIX-lea.

Secolul al XX-lea se caracterizează, pe de o parte, prin dezvoltarea rapidă a muzicii de estradă, iar pe de altă parte, prin apariția unor mijloace tehnice speciale folosite în scopul amplificării sunetului vocal. Sfera muzicii ușoare este foarte variată, din punct de vedere stilistic, fiecare gen necesită o sunare aparte, individualizată, determinată de intensitatea și de caracterul emiterii sunetului, de timbrul specific al vocii. Dacă, de exemplu, în muzica rock sunt folosite articularea accentuată și un atac dur, ceea ce corespunde tensiunii înalte, proprii acestui stil, atunci interpretarea vocală în domeniul jazzului necesită un sunet moale, rotunjit, volumetric, cu un timbru specific registrului de cap. Unele probleme speciale de interpretare le înaintează genul musical, care necesită o respirație bine dezvoltată, tranziții nivelate din registrul pectoral în cel de cap și tehnică vocală impecabilă în întregul diapazon. O manieră aparte este caracteristică interpretării romanței care, de asemenea, ocupă un loc remarcabil în cultura muzicală din zilele noastre. Romanța cere din partea interpretului o atenție deosebită față de cuvântul poetic și o emisie a sunetului deosebit de flexibilă, care ar permite redarea plastică și detaliată a unei game largi de sentimente exprimate în text.

Trebuie remarcat faptul că nici interpretarea muzicii pop nu este mai puțin dificilă. Microfonul și aparatajul amplificator au impulsivat căutarea a noi tehnici de emisie a sunetului. Cântarea la microfon cere vocalistului dozarea corectă a respirației, care trebuie să fie reglată cu ajutorul mușchilor abdominali, în timp ce vocea se va emite ușor, fără forță. Dicția trebuie, de asemenea, să fie subordonată unei vocalizări moi: articularea organizată astfel încât pronunțarea cuvintelor să nu blocheze fluxul de aer. O atenție deosebită trebuie acordată consoanelor care, fiind pronunțate printr-un atac dur, ar crea „explozii” dinamice amplificate de microfon.

În ultimul timp, în muzica pop și rock se practică un nou tip de emisie a sunetului, așa-numitul „mix”, care ocupă un loc mediu între falset și fonația toracică [4]. Procedeele menționate favorizează lărgirea diapazonului, îndeosebi în registrul acut, oferind vocii cântărețului o originalitate timbrală.

Conștientizând particularitățile stilistice ale muzicii interpretate, alegând procedeele tehnice vocale corespunzătoare, controlând mereu procesul de respirație, de emisie a sunetului, de schimbare a registrelor, cântărețul va fi capabil să își folosească vocea ca pe un instrument perfect pentru a reda multitudinea de imagini ale operei interpretate.

Referințe bibliografice

1. Larisa Șulga: dosar. Chișinău, Arhiva AMTAP.
2. ГЛИНКА, М. Упражнения для усовершенствования голоса, методические к ним пояснения и вокализы-сольфеджио (для среднего голоса). Москва; Ленинград: Гос. муз. изд-во, 1951.
3. CRISTESCU, O. *Cântul*. București: Editura Muzicală, 1963.
4. КОРОБКА, В. *Вокал в популярной музыке: Метод. пособие*. Москва: Студия популярной музыки «Рекорд», 1989.